

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-55>

УДК 338.48

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ КОМПЛЕКСАХ УКРАЇНИ

REGIONAL PECULIARITIES OF DESIGNING AND ORGANIZING RECREATIONAL SERVICES IN HOTEL AND RESTAURANT COMPLEXES OF UKRAINE

Лепкий Михайло Івановичкандидат географічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2470-6780>**Подольак Володимир Миколайович**кандидат технічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8521-1258>**Lepkiy Mykhailo, Podoliak Volodymyr**
Lutsk National Technical University

Стаття присвячена актуальним питанням регіональних особливостей організації рекреаційних послуг готельно-ресторанними комплексами. Мета – комплексний аналіз регіональних особливостей, що формують підходи до проєктування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України, з урахуванням природних, культурних, економічних та соціальних аспектів, для обґрунтування напрямів оптимізації та розвитку галузі. Використано зокрема сукупність загальнонаукових методів дослідження: метод аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняльний аналіз, метод логічного узагальнення, абстрактно-логічний метод. Досліджено головні особливості рекреаційної послуги, принципи ефективної організації рекреаційних послуг, а також вплив регіональних особливостей на організацію рекреаційних послуг в готельно-ресторанних комплексах України.

Ключові слова: рекреаційні послуги, готельно-ресторанні комплекси, регіон, гастрономічний туризм, оздоровчий відпочинок.

The article is devoted to the topical issues of regional features of the organization of recreational services by hotel and restaurant complexes. The purpose is a comprehensive analysis of regional features that shape approaches to the design and organization of recreational services in hotel and restaurant complexes of Ukraine, taking into account natural, cultural, economic and social aspects, to substantiate the directions of optimization and development of the industry. Despite the challenges (including the full-scale aggression of Russia, which imposes special requirements for security and adaptability), the tourism industry of Ukraine has a huge, not yet fully realized potential. The development of recreational services in hotel and restaurant complexes is one of the main factors of this development. The use of unique regional features (natural resources, cultural heritage, gastronomic traditions, local customs) in the design and organization of recreational services allows you to create a differentiated and competitive tourist product, which is relevant in the fight for tourists. Thus, the relevance of the study is determined both by the strategic importance of the tourism industry for Ukraine and by the need to develop effective, regionally adapted approaches to the formation and promotion of recreational services in the face of growing competition and new challenges. In particular, a set of general scientific research methods was used: the method of analysis and synthesis, induction and deduction, comparative analysis, the method of logical generalization, the abstract-logical method. The main features of recreational services, the principles of effective organization of recreational services, as well as the influence of regional features on the organization of recreational services in hotel and restaurant complexes of Ukraine were studied. The results of the study will allow identifying unique regional resources (natural, cultural, historical, gastronomic) and integrating them into a package of recreational services, creating exclusive and attractive offers. Understanding regional features will help to avoid typical mistakes when designing and investing in recreational infrastructure, minimizing the risks of undemanding services.

Keywords: recreational services, hotel and restaurant complexes, region, gastronomic tourism, health vacation.

Постановка проблеми. Сучасний ринок готельно-ресторанних послуг в Україні характеризується посиленням конкуренції та постійними змінами споживчих переваг, що вимагає від закладів інноваційних підходів до проектування та організації рекреаційних послуг. Незважаючи на значний туристичний потенціал України, який зумовлений різноманітністю природних, історичних та культурних об'єктів, наявні готельно-ресторанні комплекси часто не повною мірою використовують ці переваги. Проблема полягає в тому, що регіональні особливості та специфіка туристичних дестинацій, що є ключовими для формування унікальної та конкурентоспроможної пропозиції, нерідко ігноруються або недостатньо враховуються при проектуванні та подальшій організації рекреаційної діяльності.

Існуючі дослідження здебільшого зосереджуються на загальних аспектах розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу, залишаючи поза увагою глибинний аналіз впливу регіональної специфіки на формування ефективної моделі проектування та надання рекреаційних послуг. Це призводить до стандартизації пропозицій, що не відповідає потребам сучасного туриста, який шукає автентичних вражень та індивідуалізованих рішень. Зокрема, відсутність системного підходу до врахування природно-рекреаційного, культурно-історичного та соціально-економічного потенціалу окремих регіонів України під час створення та функціонування готельно-ресторанних комплексів призводить до недовикористання їхніх можливостей, низької ефективності інвестицій та втрати конкурентних переваг на внутрішньому та міжнародному ринках.

Таким чином, актуальним науковим і практичним завданням є дослідження регіональних особливостей проектування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України. Це дозволить виявити найбільш ефективні стратегії адаптації до місцевих умов, розробити рекомендації щодо створення унікальних та привабливих рекреаційних продуктів, а також сприятиме сталому розвитку туристичної галузі в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в галузі туризму, готельно-ресторанного бізнесу та рекреаційних послуг є динамічними та багатограними, відображаючи постійні зміни у споживчих перевагах та глобальних трендах. Значна кількість наукових праць присвячена загальним аспектам управління готелями та ресторанами, мар-

кетингу туристичних послуг, впливу інновацій на розвиток галузі, а також питанням сталого туризму. Однак, аналіз регіональних особливостей проектування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України залишається недостатньо висвітленим.

Серед вітчизняних науковців, які зробили значний внесок у вивчення готельно-ресторанного бізнесу та туризму, варто відзначити праці таких авторів, як В. Ф. Кифяк, який досліджував проблеми організації готельного господарства, В. О. Довгаль, що займався питаннями розвитку туристичної інфраструктури. Роботи Л. М. Безносок та О. О. Любіцевої присвячені теоретичним засадам туризмознавства та регіональному розвитку туризму. Дослідження впливу природно-рекреаційного потенціалу на розвиток туризму (І. В. Смаль, М. М. Мальська) є основою для розуміння ресурсного забезпечення рекреаційної діяльності. У праці О. Кирпиченкової та А. Ущатовського [4] розглянуто інноваційні підходи у діяльності туристичних готелів в контексті організації нових послуг рекреаційного напрямлення, а саме організацію рекреаційних послуг у сфері аквакультури в готелі.

Закордонні дослідники, такі як С. Котлер, Дж. Боуен та Дж. Мейкенз, у своїх працях з маркетингу гостинності та туризму наголошують на важливості розуміння потреб цільової аудиторії та формування унікальної ціннісної пропозиції. Вони підкреслюють, що успіх закладу значною мірою залежить від його здатності адаптуватися до локальних умов та створювати диференційовані послуги.

Отже, аналіз наукових джерел показує, що, незважаючи на значний обсяг досліджень у галузі туризму та гостинності, існує прогалина у вивченні підходу до проектування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України з урахуванням глибоких регіональних особливостей. Це обґрунтовує актуальність даного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування концептуальних засад проектування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах з урахуванням регіональної специфіки, а також розробити практичні рекомендації до організації рекреаційних послуг, адаптовані до регіональних особливостей України, з метою підвищення їхньої привабливості та конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення особливостей організації рекреаційних послуг в готельно-ресторанних комплексах ґрунтується на необхідності дослідження самого поняття «рекреаційна діяльність». У науковій літературі рекреаційна діяльність всебічно вивчена як важливий аспект життя та економіки і являє собою організаційні та економічні заходи, що мають на меті використати вільний час для покращення здоров'я, отримання лікувальних процедур та збагачення культурного життя. Під рекреацією розуміють процес відпочинку, а рекреаційна діяльність охоплює поведінку людини, спрямовану на задоволення потреб у відпочинку, лікуванні та відновленні життєвої енергії [7].

Рекреаційна сфера продукує послуги, пов'язані зі зміною місця перебування, лікуванням і відпочинком. Фахівці прогнозують, що саме ця сфера стане рушійною силою національної та світової економіки у XXI столітті [3]. Поняття рекреації є ширшим за туризм і означає процес відпочинку людини у вільний від роботи час. Рекреаційні послуги – це спеціально організовані програми діяльності та обслуговування, які реалізуються на ринку як самостійний продукт [6].

За визначенням М. Поколюдиної рекреаційна послуга являється системою заходів, що пов'язана із використанням вільного часу для оздоровчої чи культурно-пізнавальної діяльності на певних територіях [8]

Можна виділити такі головні особливості рекреаційної послуги, що відрізняють її від інших видів діяльності:

- зміна та розмаїтість – рекреаційна послуга пропонує зміну звичного середовища, дозволяючи людям займатися різноманітними, часто незвичними для них видами активності;

- незвичність поведінки – під час рекреації люди часто поведуться інакше, ніж у повсякденному житті, адже їхня діяльність спрямована на відпочинок і отримання нових вражень;

- самоцінність процесу – на відміну від роботи, де важливий результат, у рекреації сам процес відпочинку, оздоровлення чи пізнання має величезну цінність.

Організація рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах є невід'ємною частиною сучасної індустрії гостинності, що виходить за межі простого надання послуг проживання та харчування. Вона ґрунтується на концепції цілісного підходу, де гість

отримує не лише базові потреби, але й емоційне задоволення, відновлення сил та нові враження.

Організація рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України потребує розуміння та використання регіональних особливостей. Ефективна їх організація, що враховує регіональні особливості, повинна базуватися на кількох ключових принципах:

- адаптація до місцевого клімату – використання кліматичних переваг для створення унікальних сезонних послуг (наприклад, зимовий відпочинок в горах, літній – на узбережжі) та забезпечення комфорту гостей;

- використання місцевих ресурсів – інтеграція місцевих продуктів у меню ресторанів, організація СПА-процедур на основі регіональних інгредієнтів (грязі, трави, мінеральні води);

- залучення місцевих громад – співпраця з місцевими майстрами, фермерами, гідями для створення автентичного досвіду, проведення майстер-класів, ярмарків на території готельно-ресторанних комплексів;

- розвиток інфраструктури – модернізація та створення нової рекреаційної інфраструктури, що відповідає потребам конкретного регіону (наприклад, гірськолижні підйомники, облаштовані екостежки, альтанки для відпочинку);

- маркетингове позиціонування – наголос на унікальних регіональних особливостях у маркетингових кампаніях, що дозволяє виділити комплекс серед конкурентів і привабити цільову аудиторію, яка шукає автентичний досвід;

- навчання персоналу – підготовка та мотивація персоналу, що має знання про місцеву історію, культуру, традиції, щоб вони могли надавати гостям змістовну інформацію та рекомендації щодо регіональних туристичних атракцій [6].

Ці особливості, сформовані під впливом географічного розташування, кліматичних умов, історичної спадщини, культурних традицій та соціально-економічного розвитку, є ключовим фактором у диференціації та формуванні конкурентних переваг рекреаційної пропозиції кожного окремого готельно-ресторанного комплексу.

Масштабна збройна агресія російської федерації проти України в період 2022–2025 років становить значну загрозу національній безпеці, що зумовило введення воєнного стану. В умовах воєнного стану функціонування усіх секторів економіки, включно з

рекреаційними послугами, підлягає певним обмеженням та заборонам. Це призвело до надзвичайно складного періоду для туристичної галузі України.

Існуюча туристична інфраструктура та природно-рекреаційні ресурси зазнають значних руйнувань внаслідок безперервних російських атак. За поточними оцінками, близько 20% природно-заповідного фонду України вже постраждало від воєнних дій. Окрім прямих руйнувань та терору, спричинених діями російських військ, туристична галузь стикається з додатковими викликами, що стосуються поведінки споживачів. Спостерігається суттєве скорочення кількості міжнародних туристичних прибуттів. Водночас, значна частина українського населення, зіткнувшись з фінансовими труднощами та психологічним стресом, також обмежує свою туристичну активність, особливо за межами країни. Однак, незважаючи на значне зниження обсягів міжнародних туристичних потоків, можна констатувати певне пожвавлення показників внутрішнього туризму [1].

Україна, з її величезною територією та різноманітністю ландшафтів, етнографічних зон та культурних надбань, демонструє значні відмінності в підходах до організації рекреації в різних її частинах, що дає можливість для створення унікальних пропозицій (табл. 1).

Карпатський регіон (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька області) є яскравим прикладом, де природно-рекреаційний потенціал домінує у формуванні пропозиції готельно-ресторанних комплексів. Тут організація рекреаційних послуг зосереджена на активному відпочинку та оздоровленні. В зимовий період готельно-ресторанні комплекси можуть активно пропонувати гірськолижні пакети, включаючи трансфери до схилів, прокат спорядження та уроки з інструкторами. Рекреаційні програми охоплюють широкий спектр зимових активностей, таких як катання на санчатах та конях. Влітку акцент зміщується на піші та велосипедні прогулянки гірськими стежками, рафтинг на річках. Особлива увага приділяється бальнеологічним та СПА-послугам, використовуючи унікальні місцеві мінеральні води та цілющі джерела (наприклад, у Трускавці, Східниці, Поляні). Ресторанна пропозиція готельно-ресторанних комплексів організовується з акцентом на карпатську кухню (банаш, грибна юшка, бринза, домашні наливки), що додає автентичності відпочинку. Культурна анімація часто включає вечорниці, виступи народних

колективів, майстер-класи з різьблення по дереву або ліплення з глини, відображаючи гуцульські та бойківські традиції [5].

Північно-Поліський регіон (Волинська, Рівненська, Житомирська, Чернігівська області), з його унікальними природними ландшафтами, культурною спадщиною та відносною віддаленістю від великих індустріальних центрів, має значний, але часто недооцінений потенціал для розвитку рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах. Організація таких послуг тут має свої специфічні особливості, що обумовлені низкою регіональних факторів.

Даний регіон характеризується значною лісистістю, розгалуженою мережею річок (наприклад, Прип'ять, Стохід, Стир) та озер, болотистими ділянками. Ці природні багатства визначають основні напрямки рекреації:

- екотуризм – готельно-ресторанні комплекси можуть пропонувати послуги з організації піших та велосипедних маршрутів лісовими стежками, спостереження за птахами та дикими тваринами, збір грибів та ягід. Наявність річок та озер сприяє розвитку водного туризму;

- оздоровчий відпочинок – готельно-ресторанні комплекси можуть пропонувати процедури з використанням місцевих природних компонентів, фіточаї.

Регіон має багату історію та самобутню культуру, що може бути інтегрована в рекреаційні послуги:

- етнографічний туризм – збережені традиції, фольклор, народні ремесла можуть бути представлені туристам. Готельно-ресторанні комплекси можуть організовувати майстер-класи, вечори української пісні та танцю, дегустації страв регіональної кухні;

- відвідування історичних пам'яток – хоча даний регіон не має такої кількості визначних архітектурних шедеврів, тут є цікаві пам'ятки: старовинні церкви, дерев'яні храми, замкові та фортифікаційні споруди. Готельно-ресторанні комплекси можуть брати участь в розробці екскурсійних програм до цих об'єктів;

- гастрономічний туризм – поліська кухня відрізняється простотою, використанням лісових дарів, місцевих продуктів. Комплекси можуть акцентувати увагу на автентичних стравах, пропонуючи їх у своїх ресторанах, а також організовуючи кулінарні майстер-класи [2].

Західно-Подільський (Вінницька, Тернопільська, Хмельницька області) регіон відзначається унікальним поєднанням природних

Таблиця 1

**Вплив регіональних особливостей на організацію рекреаційних послуг
в готельно-ресторанних комплексах України**

Регіони України	Регіональні особливості	Організації рекреаційних послуг в готельно-ресторанних комплексах	Особливості гастрономічних пропозицій	Анімаційні пропозиції
Карпатський	Гірський ландшафт, ліси, мінеральні води, гуцульська/бойківська культура	Гірськолижний відпочинок, походи в гори, рафтинг, бальнеологічні/СПА-процедури з чанами, кінні прогулянки	Банаш, бограч, грибна юшка, бринза, карпатський пструг, трав'яні чаї	Гуцульські вечорниці, майстер-класи з різьблення по дереву, виступи фольклорних колективів
Північно-Поліський	Лісові масиви, озера, річки, мисливські угіддя, давня історія	Екотуризм (піші/велосипедні маршрути), риболовля, відвідування заповідників, водний відпочинок на озерах	Поліська кухня (страви з грибів, ягід, риби), деруни, мед	Майстер-класи з лісових ремесел, відвідування етнографічних музеїв
Західно-Подільський	Каньйони, печери, фортеці, скельні монастирі, замки	Екстремальні види спорту (скелелазіння, спелеотуризм), екскурсії до замків/фортець, рафтинг на Дністрі	Подільська кухня (м'ясні страви, крученики), місцеві сири, крафтові напої	Лицарські турніри, дегустації місцевих продуктів, фольклорні свята
Придніпровсько-Центральний	Історичні пам'ятки, козацька спадщина, річки	Екскурсії до історичних об'єктів, організація корпоративних заходів, агротуризм	Борщ, вареники, сало, полтавські галушки, страви з місцевих овочів	Козацькі забави, тематичні вечори, відтворення народних свят
Причорноморський	Море, степовий клімат, мультикультурна спадщина, виноробство	Пляжний відпочинок, водні атракціони, морські прогулянки, дайвінг, СПА-процедури з морськими компонентами	Морська кухня (риба та море-продукти), місцеві вина	Тематичні морські вечірки, дегустації вин, музичні фестивалі, дельфінарії

Джерело: сформовано авторами на основі [2; 5; 8]

ландшафтів, багатой історії та культурної спадщини. Ці особливості справляють значний вплив на організацію рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах, формуючи їхню специфіку та конкурентні переваги. Також тут є лісові масиви, карстові печери, джерела мінеральних вод. Ці фактори визначають ключові напрямки рекреації:

– активний та пригодницький туризм – каньйони Дністра та його приток ідеально підходять для організації сплавів на байдарках, рафтах, каное. Готельно-ресторанні комплекси можуть пропонувати комплексні тури,

що поєднують водні розваги з проживанням та харчуванням. Також розвивається скелелазіння, походи по пересіченій місцевості;

– спелеотуризм – наявність численних карстових печер є унікальною принадою. Готельно-ресторанні комплекси можуть брати участь в організації екскурсій до печер, забезпечувати необхідним спорядженням та гідями. Це приваблюватиме шукачів незвичайних вражень;

– оздоровчий туризм – деякі райони регіону відомі своїми джерелами мінеральних вод (наприклад, Сатанів, Гусятин). Готельно-

ресторанні комплекси, розташовані поблизу таких джерел, можуть спеціалізуватися на бальнеологічних процедурах, пропонувати лікувальні та оздоровчі програми, залучаючи як відпочивальників, так і тих, хто потребує лікування;

– агро- та екотуризм – регіон має розвинене сільське господарство та мальовничі сільські пейзажі. Готельно-ресторанні комплекси можуть інтегрувати елементи агротуризму: дегустації місцевих продуктів, участь у сільськогосподарських роботах, знайомство з традиційним сільським побутом;

– фестивальний та подієвий туризм – Західне Поділля відоме своїми численними фестивалями та історичними реконструкціями. Готельно-ресторанні комплекси мають можливість співпрацювати з організаторами заходів, пропонуючи розміщення та супутні послуги учасникам та глядачам;

– гастрономічний туризм – подільська кухня, що поєднує українські, польські, єврейські та молдавські впливи, є досить різноманітною, що дозволяє пропонувати автентичні страви, організовувати дегустації місцевих продуктів та кулінарні майстер-класи.

Придніпровсько-Центральний (Київська, Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Дніпропетровська області) регіон має свої унікальні регіональні особливості, які формують специфіку організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах.

Регіон розташований у зоні лісостепу та степу, має рівнинний рельєф, що перетинається річковими долинами Дніпра та його приток (Південний Буг, Псел, Ворскла, Сула). Наявність Дніпра з його великими водосховищами є ключовим фактором. Готельно-ресторанні комплекси можуть пропонувати річкові круїзи, прогулянки на катерах, яхтинг та ін. Розвиток пляжного відпочинку на берегах водосховищ також є перспективним.

Хоча регіон і промисловий, тут є ділянки незайманої природи, ліси, заповідники. Готельно-ресторанні комплекси можуть долучитися до організації піших та велосипедних маршрутів, спостереження за птахами, фотополювання. Наявність мінеральних вод та лікувальних грязей у деяких локаціях (наприклад, у районі Миргорода) створює можливості для розвитку санаторно-курортного туризму. Тому заклади готельно-ресторанного бізнесу можуть інтегрувати спа-центри та оздоровчі програми.

Крім того, Придніпровсько-Центральний регіон має надзвичайно багату історію, що

відображає різні епохи – від стародавніх цивілізацій до козацької доби та періоду індустріалізації. Регіон є колыскою українського козацтва (Чигирин, Суботів). Готельно-ресторанні комплекси можуть пропонувати тематичні тури та програми, що занурюють у козацьке минуле. Це створює потужну нішу для подієвого та історичного туризму [2].

Регіон має свою автентичну кухню, що поєднує степові та лісостепові традиції. Заклади можуть акцентувати увагу на місцевих продуктах, пропонувати страви козацької кухні, організовувати кулінарні майстер-класи.

Причорноморський регіон (Одеська, Херсонська, Миколаївська області) має іншу специфіку, обумовлену доступом до моря. Організація рекреаційних послуг у місцевих готельно-ресторанних комплексах орієнтована на пляжний та водний відпочинок. Це включає оренду водних мотоциклів, катмаранів, облаштування комфортних пляжних зон з шезлонгами та парасольками, організацію занять водними видами спорту. Значне місце посідає розважальна інфраструктура: аквапарки, дельфінарії, вечірні шоу-програми, нічні клуби на території чи поблизу закладів. У великих містах, таких як Одеса, розвивається міська рекреація, що передбачає організацію екскурсійних програм історичним центром, відвідування театрів та музеїв, які інтегруються в загальну пропозицію готельно-ресторанних закладів. Гастрономічна складова акцентується на морепродуктах та стравах, що відображають мультикультурний склад регіону (наприклад, форшмак, биточки з тюльки, плацинди, курбани, мамалига). Організація заходів часто пов'язана з морською тематикою – тематичні вечори, рибні фестивалі, морські прогулянки [8].

Висновки. Отже, ефективна організація рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України є неможливою без комплексного врахування та інтеграції регіональних особливостей. Цей підхід дозволяє створювати не просто місця для ночівлі та харчування, а повноцінні рекреаційні дестинації в рамках готельно-ресторанних комплексів, що пропонують автентичні та диференційовані враження. Це не лише підвищує конкурентоспроможність окремих комплексів, а й сприяє сталому розвитку туристичної галузі України загалом. Результати дослідження дозволять ідентифікувати унікальні регіональні ресурси (природні, культурні, історичні, гастрономічні) та інтегрувати їх у пакет рекреаційних послуг,

створюючи ексклюзивні та привабливі пропозиції. Дослідження дозволило виявити ключові елементи регіональної ідентичності, які

можна використовувати для створення сильного туристичного бренду та його ефективного просування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Безуглий В. В., Грушка В. В., Суматохіна І. М. Специфіка функціонування туристичної галузі України в умовах воєнного стану. *Економіка і суспільство*. Випуск № 63. 2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-5> (дата звернення 12.06.2025).
2. Волошин І. М., Матвійчук Л. Ю., Ненько К. В. Туристичні ресурси України з атласом туристичних мандрівок: довід. вид. Львів : ЛДУФК, 2015. 437 с.
3. Гуменюк В. В. Економічні передумови становлення ринку санаторно-курортних послуг в Україні. *Схід*. 2014. № 3(129). С. 113–117.
4. Кирпиченкова О., Ущачовський А., Петрусенко К. Організація рекреаційних послуг у сфері аквакультури в готелі. *Економіка та суспільство*, (72). 2025. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-96> (дата звернення 11.06.2025).
5. Конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України: оцінка, перспективи: монографія / ред. В. С. Кравців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2024. 223 с.
6. Левцов С. В. Поняття рекреаційної послуги як продукту рекреаційної діяльності. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 37. С. 443–450.
7. Миколіук О.А. Сутність та значення рекреаційної послуги в умовах розвитку готельно-ресторанного господарства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 2. Том 2. С. 268–270.
8. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія: навч. посібник. Харків : ХНАМГ. 2012. 275 с.

REFERENCES:

1. Bezuhlyi V., Hrushka V., Sumatokhina I. (2024) Spetsyfika funktsionuvannia turystychnoi haluzi Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Specificity of the Tourism Industry Functioning in Ukraine Under Martial Law]. *Economy and Society*, (63). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-5> (accessed June 12, 2025) (in Ukrainian).
2. Voloshyn I. M., Matviichuk L. Yu., Nen'ko K. V. (2015). Turystychni resursy Ukrainy z atlasom turystychnykh mandrivok: dovid. vyd. [Tourist Resources of Ukraine with an Atlas of Tourist Travels: Reference Edition]. Lviv: LDUFK. 437 p. (in Ukrainian).
3. Humenyuk V. V. (2014). Ekonomichni peredumovy stanovlennia rynku sanatorno-kurortnykh posluh v Ukraini [Economic Prerequisites for the Formation of the Sanatorium-Resort Services Market in Ukraine]. *East*, 3(129), 113–117 (in Ukrainian).
4. Kyrypichenkova O., Ushchapovskiy A., Petrusenko K. (2025). Orhanizatsiia rekreatsiinykh posluh u sferi akvakultury v hoteli [Organization of Recreational Services in the Field of Aquaculture in a Hotel]. *Economy and Society*, (72). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-96> (accessed June 11, 2025) (in Ukrainian).
5. Konkurentospromozhnist turystychno-rekreatsiinoi sfery Karpatskoho rehionu Ukrainy: otsinka, perspektyvy: monohrafiia [Competitiveness of the Tourist and Recreational Sphere of the Carpathian Region of Ukraine: Assessment, Prospects: Monograph] / edited by V. S. Kravtsiv; State Institution "M. I. Dolishniy Institute of Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine." Lviv, 2024. 223 p. (in Ukrainian).
6. Levtsov S.V. (2013). Poniattia rekreatsiinoi posluhy yak produktu rekreatsiinoi diialnosti [The Concept of Recreational Service as a Product of Recreational Activity]. *Efficiency of Public Administration*, 37, 443–450 (in Ukrainian).
7. Mykolyuk O. A. (2017). Sutnist ta znachennia rekreatsiinoi posluhy v umovakh rozvytku hotelno-restorannoho hospodarstva [Essence and Significance of Recreational Service in the Conditions of Hotel and Restaurant Business Development]. *Bulletin of Khmelnytskyi National University*, 2(2), 268–270 (in Ukrainian).
8. Pokolodna M. M. (2012). [Recreational Geography: Textbook]. Kharkiv: KhNAMH. 275 p. (in Ukrainian).